

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

6§ Muut määritelmät

Koska elintarvikejätteen määritelmä on uusi, on tärkeää varmistaa sen sisältöä koskeva yhdenmukainen tulkinta sekä toiminnanharjoittajien että viranomaisten keskuudessa. Toiminnanharjoittajien ja viranomaisten yhteistyössä koostamat havainnollistavat esimerkit sekä muut tulkintaohjeet helpottaisivat osaltaan määritelmän käyttöönottoa.

JL 15 a §: Kielto polttaa tai sijoittaa kaatopaikalle uudelleenkäytön valmistelua tai kierrätystä varten erilliskerättyä jätettä

Pidämme tuottajille tärkeänä, että perusteluiden mukaan ehdotettu säännös ei estä kierrätystä varten erilliskerätyn jätteen polttamista tai sijoittamista kaatopaikalle, jos jäte on esimerkiksi onnettomuudesta, epätavallisista sääolosuhteista tai muusta niihin rinnastettavasta jätteen haltijasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä muuttunut laadultaan uudelleenkäytön valmisteluun tai kierrätykseen kelpaamattomaksi.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

Kannatamme vahvasti luonnoksen esitystä siitä, että tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Samalla tulee varmistaa, että lainsäädännön noudattamista valvovalle viranomaiselle taataan riittävät resurssit huolehtia esityksen toimeenpanon valvonnasta.

JL 48§: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Pidämme erittäin tärkeänä, että etäkaupan verkkoalustat, jotka käytännössä kokoavat yksittäiset etäkauppaa harjoittavat yritykset yhteen, säädetään jätelaissa tuottajavastuuseen.

Edellisen lisäksi haluamme korostaa, että pakkausten tuottajavastuun nykyisen liikevaihtorajan (1 M€) poistaminen on keskeistä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Asia on siirretty säädettäväksi SUP-direktiivin implementoinnin yhteydessä ja se tulee toteuttaa viimeistään tässä yhteydessä.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen asuinkiinteistöjä koskevassa pakkausjätteen keräyksessä

Hallituksen esityksen mukainen kunnille esitetty oikeus ja velvollisuus pakkausjätteen keräykseen asuinkiinteistöiltä tuottajien kustannuksella on merkittävä muutos sekä operatiivisesti että kustannusvaikutuksiltaan. Edellytämme, että tuottajien korvaus, joka kunnille tulee korvata (49 § kohta 1), määrittyy aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ja avoimesti, eikä ylitä tuottajien velvoitteiden täyttämiseen vaadittavia kustannuksia (vrt. jätepuitedirektiivin 2008/98/EY muutoksesta annetun direktiivin 2018/851 artiklan 8a) alakohdan 4 c periaatteen mukaisesti).

Valio Oy:n näkemyksen mukaan tuottajille aiheutuvat kustannukset tulisi sopia materiaaliakohtaisesti, alueellisesti, läpinäkyvästi, aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Valtaosa Suomen kunnista on siirtänyt lakisääteisen jätehuoltovelvoitteen toteuttamisen omistamilleen jätelaitoksille, jotka ovat pääosin osakeyhtiöitä, joille voidaan asettaa tuottovaatimuksia ja joista osa maksaa myös osinkoja. Käsitksemme mukaan mitä avoimempi ja eri materiaalien erityispiirteet ja keräyksen suhteen alueelliset olosuhteet huomioivampi korvauksen määrittelyprosessi on, sitä pienemmällä todennäköisyydellä päädytään pykälän 49 c) mukaiseen menettelyyn.

Hyväksymme luonnoksessa esitetyn mallin pakkausjätteiden keräyksen asuinkiinteistöillä järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana siten, että:

- Tuottajat vastaavat 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista.
- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

Kunnat ja pakkaustuottajat ovat hyvässä yhteisymmärryksessä jo aloittaneet sopimusneuvottelut. Ehdotuksessa on kuitenkin yksi kohta, joka tulee muuttaa. Ehdotuksen mukaan viranomaisen voisi käyttää tuottajaa kohtaan jätelain 128 §:n mukaista laiminlyönnin oikaisemista ja siihen 129 §:n mukaisesti kytkettyä uhkasakkoa, jos tuottajayhteisön ja kuntien välille ei synny sopimusta 30.6.2021 mennessä (49 a §, pykäläkohtaiset perustelut). Laki on muotoiltava niin, että kuntien ja tuottajayhteisöjen oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa myös ensimmäisten sopimusneuvotteluiden osalta. Jos viranomaisen on mahdollista pakottaa sopimuksen muodostamiseen sanktioilla, tulee niiden kohdistua molempiin osapuoliin.

Kannatamme 49 §:ssä esitettyä kirjausta direktiivin mahdollistaman poikkeuksen soveltamisesta tuottajien 80 %:n kustannusvastuuta koskien. Se luo hyvät edellytykset tuottajien ja kuntien yhteistyölle voimakkaasti muuttuvassa tilanteessa. Se myös keventää hieman tuottajavastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä.

62 §: Tuottajayhteisöön liittyminen

Kannatamme esitystä, jonka mukaan pakkaajan on liityttävä tuottajayhteisöön ja tuottajayhteisön on katettava kaikki pakkausmateriaalit.

JL 63: Tuottajayhteisöjen toiminta

Pakkausten tuottajavastuun kiristyvien velvoitteiden ja kustannusten myötä on entistä tärkeämpää, että tuottajayhteisöjen hallinto ja päätöksenteko järjestetään esityksen perusteluissa kuvatun mukaisesti, ts. niin, että tuottajien todellinen päätösvalta on oikeassa suhteessa näiden maksuvelvoitteisiin.

JL 63 a §: Tuottajien maksuosuudet

Uudella pykälällä pannaan toimeen jätepuitedirektiivin tuottajavastuun vähimmäisvaatimuksia. Maksuosuuksien (kierrätysmaksut) määrittämistä koskevassa kohdassa on keskeistä säilyttää

kansallisesti tilannekohtainen liikkumavara ("mahdollisuuksien mukaan"). Elintarvikepakkausten osalta tulee lisäksi huomioida kontaktimateriaaleja koskeva lainsäädäntö, joka rajoittaa mm. kierrätysraaka-aineen hyödyntämistä osana elintarvikepakkausten materiaalia.

JL 117§: Tullin tehtävät

Tullin mahdollisuuksia ja velvollisuutta luovuttaa tietoa ja tilastoja mm. viranomaisten käyttöön tuottajavastuun valvonnan tehostamiseksi tulisi lisätä.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VnA jätteistä

Elintarvikejätteen kirjanpitovelvoite

Jätelain uuden 118 a § (Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus elintarvikejätteestä) nojalla asetukseen lisättäisiin uusi pykälä, jolla annettaisiin lakia täydentäviä säännöksiä. Valio Oy:n käsityksen mukaan tonni olisi kiloja luontevampi raportointiyksikkö ja raportoinnissa tulisi muutenkin noudattaa olemassa olevaa jätteiden raportointikäytäntöä päällekkäisen byrokratian ja väärinkäsitysten välttämiseksi.

Lisäksi korostamme luotettavan raportoinnin tueksi tarvitaan yksiselitteisiä ja selkeitä määritelmiä ja konkreettisia esimerkkejä sekä niiden johdonmukaista soveltamista sekä toiminnanharjoittajien että viranomaisten keskuudessa.

Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteet

On erittäin hyvä, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti. Valio Oy kiinnittää huomiota siihen, että sitovia materiaali- ja vastuutahokohtaisia tavoitteita on asetettu vain tuottajavastuullisille tahoille. Esimerkiksi biojätettä koskeva kierrätystavoite puuttuu kokonaan.

Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

Olemme valmiita tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöiltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

Yrityksille haastavan tilanteen johdosta haluamme kuitenkin nostaa harkittavaksi sen, että valtakunnallinen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetyt velvoitteiden laajennukset tuovat merkittäviä haasteita keräyksen ja kierrätyksen infrastruktuurille ja siirtymä olisi hallitumpaa asteittaisella siirtymällä. Vaiheittaisuutta voitaisiin perustella myös sillä, että pakkausjätteiden kierrätystavoitteet ovat saavutettu hyvin ja esimerkiksi muovipakkausjätteiden kierrätysaste on lisääntynyt viime vuosina vapaaehtoisuuden avulla merkittävästi.

Luonnoksen tekstissä jää epäselväksi, tuleeko myös yrityksistä erilliskerätty pakkausjäte toimittaa korvauksetta tuottajien järjestämään jätehuoltoon. Yrityspakkausten kierrätys toimii nykyisellään hyvin, joten sitä ei tulisi muuttaa.

VnA pakkauksista ja pakkausjätteistä

Pakkausjätteen kierrätystavoitteet

Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta, jonka mukaan pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti (pl. alumiini). Tämä on erityisen tärkeää nyt, kun kierrätysasteen laskentatapa muuttuu, eikä kukaan tarkasti tiedä, kuinka se vaikuttaa tavoitteiden saavutettavuuteen. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon, että harvaan asutussa Suomessa jo direktiivien mukaisten erittäin korkeiden kierrätystavoitteiden saavuttaminen on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa.

Asetusluonnoksessa esitetään, että, materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet muutettaisiin tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi. On erittäin tärkeää, että samalla varmistetaan, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta. Mikäli materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet ja siten vastuunsa hoitaneet yritykset kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Pakkausjätteen erilliskeräysvelvollisuudet

Kannatamme esitettyä muutosta, jonka mukaan tuottajien vastuulla olevien kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikkojen minimimäärää alennetaan kuitu-, lasi- ja metallipakkausten osalta 1 850:stä 1 000 pisteeseen. Muutos on toiminnan tehokkuuden kannalta välttämätön, koska kiinteistöistä erilliskeräystä lisätään huomattavasti jäteasetukseen tulevilla erilliskeräysvelvoitteella. Kun kiinteistöittäisen keräyksen kattavuus laajenee huomattavasti, alueellisten vastaanottoaikkojen tarve vähenee.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Brandt Marja
Valio Oy